

Evropa v letech 1918-1939

A. Ekonomická situace

1920 – poválečná ekonomická krize

1929 – světová ekonomická krize

B. Politický dopad – radikalizace obyvatelstva:

- levice** - Bavorská republika rad
- Maďarská republika rad
- Slovenská republika rad

pravice – fašistická hnutí, strany, režim

Itálie

Lat. fasces cum securibus - svazek prutů se zatnutými sekerami – odznak moci ve starověk.Římě , *it. fasci* – sjednocení,

Benito Mussolini (29.7.1883-28.4.1945)

Fašistické odd. – Fasci di combattimento (1919)-rvačky, útoky, nepokoje

1922 – pochod na Řím

1925-1927 budování diktátorského režimu

vůdcovský princip-duce

Velká fašistická rada (od r. 1928, na návrh krále)

22 korporací

zákaz všech polit. stran mimo fašistické

1929 – Lateránské dohody (papež Pius XI)

Zahraníční politika: 1935-36-ital.-habešská válka
1936-39 účast na obč. válce ve
Španělsku
1936 – osa Řím – Berlín
1938 – jeden z aktérů Mnichova
1939- okupace Albánie
červen 1940- vstup do 2. svět. války

1943 – brit. – amer. vojska se vylodila na jihu, svržení
Mussoliniho, ten na severu vytváří It. sociální republiku
(1943-45) pod patronací Německa
červen 1944 osvobozen Řím
duben 1945 – chycen a popraven Mussolini
1946- zrušení monarchie, republika

Španělsko

V roce 1923 fašist. převrat – na čele státu Miguel Primo de
Rivera (do r.1930)

1933 založení Falangy – španěl. faš. strany, v čele **Francisco
Franco (1892-1975)**

16.2. 1936 vítězí ve volbách demokratický blok

18.7.1936 – fašistický převrat, na čele generál Franco.

**1936-1939- občanská válka, Franco se udržel do r. 1973,
1975 umírá.**

Německo

**1918 – listopadová revoluce, pád monarchie, vyhlášená
republika**

1919-1933 – Výmarská republika

**1919 – založení Německé dělnické strany ta v září 1919
přejmenována na NSDAP (Nationalsozialistische Deutsche
Arbeiter Partei), od r. 1921 v čele Adolf Hitler (20.4. 1889-
30.4.1945)**

**1923 – Mnichov- puč – vězení – Mein Kampf
NSDAP – plus polovojenské oddíly SA a SS a Hitlerjugend
– základna po A.H.**

Situace Německa:

**-prohraná válka, reparace (Versailleská mírová smlouva-
1920), byla stanovena reparační komise a v roce 1921 bylo
stanovena celková suma reparací na 132 miliardy marek ve
zlatě, splatné během 30 let – na konferenci v Lausanne v létě
1932 konec placení reparací!!**

**- 1922 – Janovská konference – v jejím průběhu podepsání
Rapallská dohoda (SSSR-Německo)**

**-1922-23 – krize v Porúří – Německo neplatí reparace, proto
franc. a belg. vojska obsazují Porúří, zásah USA a Anglie –
musí se stáhnout**

**1924 – Dawesův plán - plán na ekonomickou obnovu N.,
aby mohlo platit reparace, amer. a anglický kapitál,
mezinárodní kontrola německé ekonomiky**

1925 – Locarno – garance území, ale ne na východě N.

1926-1933 Německo členem Společnosti národů

**1929 – Owen D. Young – amer. finančník, jeho plán – něm.
ekonomika samostatná, volnější placení reparací**

**1929 – hosp. krize – proto v Lausanne v roce 1932 ukončeno
placení reparací až na zbytkový dluh 3 miliardy marek.**

**14.září 1930 – volby do Říšského sněmu-NSDAP druhá
nevětší strana**

**1932 – Německo mezinárodně, ekonomicky i politicky
samostatné**

1932 – pokus o zákaz odd. SA a SS – neúspěch

31.7.1932 – volby do Říšského sněmu, NSDAP již největší – 37,8 % hlasů

5.3.1933 – volby do Říšského sněmu, již atmosféra dodaná oddíly SA – 43,9 % hlasů

30.1.1933 – Adolf Hitler říšským kancléřem

únor 1933 – požár Říšského sněmu – perzekuce odpůrců režimu

léto 1933 – NSDAP jediná strana

1934 – noc dlouhých nožů

1934 pracovní povinnost pro studenty (podmínka přijetí na studium)

1935 – pracovní povinnost pro lidi 18-25 na půl roku – snižování nezaměstnanosti

1935 – všeobecná branná povinnost

1936 – čtyřletý plán – Hermann Göring

Židé

1933 – bojkot židovských obchodů

1935 – NORIMBERSKÉ zákony – vytlačení židů

z ekonom., polit. i společenského života

noc z 9. na 10. 11. 1938 – Křišťálová noc – pogrom na Židy

(záminka – mladý polský žid zastřelil v Paříži němec.

velvyslaneckého radu) – Němci plánují vystěhování

židovského obyvatelstva např. na Madagaskar, ale také začíná

příprava „konečného řešení“

Zahraniční politika

Březen 1936 – obsazení Porýní, osa Berlín Řím

březen 1938 – anšlus Rakouska

29.9.1938 Mnichov

březen 1939 – okupace ČSR

1. září 1939 napadení Polska, začátek 2. světové války

Další autoritativní režimy:

Maďarsko (admirál Horthy, strana Šípových křížů -1934- v čele Szálási, u moci 1944))

Polsko (generál Pilsudski (1926-1935-umírá, sanace-ozdravný režim),

Rumunsko – Železná garda, vznik 1927, pokus o převrat 1941- neúspěch

Fašistická hnutí v Československu:

Sudetoněmecká strana – Sudetendeutsche Partei (SdP) – 1933 – Konrád Henlein

***Národní obec fašistická - generál Radol Gajda
Vlajka***

Národní liga – Jiří Stříbrný (v r. 1929 společná kandidátka do parlamentu v NOF)

***Hlinkova slovenská ľudová strana (HSL'S)– ozbrojená
seskupení – Rodobrana (V.Tuka)
- Hlinkova garda (Alexander Mach)***

C. Mezinárodní vztahy

Organizace:

- Společnost národů

- Regionální obranná a ekonomická seskupení (**Malá dohoda, Balkánská dohoda, Baltická dohoda,..**)

Konference:

1922 – Janovská (mezitím Německem a SSSR - Rapallská smlouva) –reparace, dluhy

1925- Locarno – garance hranic N, Fr. a Belgie na Rýně (Rýnský garanční pakt)

- *otevřenost otázky hranic na V*

(Hitler to vše nerespektuje a v roce 1936 obsadil demilitarizované pásmo v Porýní)

1934 – „východní Locarno“ – vojensko-politický pakt Francie a východních zemí na čele s SSSR, proti Německu

- **výsledek – 1935 – smlouvy (SSSR-Francie, SSSR-ČSR)**

A. Československo – cesta k Mnichovu

1. Vnitropolitická situace

A. Menšiny

Německá menšina

SdP – Konrád Henlein – od 1933, v roce 1935

parlamentní volby – SdP má 1 249 534 hlasů

– **15, 18 % hlasů** (44 mandátů v poslanecké sněmovně, 23 mandátů v senátu)

Prudký nárůst členů – 1935: 100 000

1936: 459 883

28.3.1938 K. Henlein u Hitlera

Německo- 24. dubna Fall Grün

Březen 1938 – Anschluss Rakouska

Posílená německá menšina:

24.4.1938 Karlovarské požadavky-autonomie

Velká Británie: **3.8.-15.9. 1938- lord Runcimon**
v Praze – potvrdil, že německá menšina se oprávněně stěžuje

Československá vláda je ochotna akceptovat
Karlovarské požadavky – německé menšině je to již málo

Září 1938- požadavek na připojení k Německu

Maďarská menšina – revize Trianonu

B. SLOVENSKO

Slovenská otázka- požadavek na plnění dohod- Clevelenské, Pitsburgské – vlastní samospráva; proti politickému československému národu; úřednická otázka; právní systém- z R-U; hledání spojenců- obava z Maďarska – v Polsku, Německu

Od r. 1935 nejsilnější strana - **Hlinkova slovenská ľudová strana** – od r. 1936 požadavek **autonomie**

Staroľudáci - Jozef Tiso, Ferdinand Ďurčanský- orientace na Polsko;
Mladoľudáci-orientace na Německo – Alexander Mach

C. Československá vláda – hledání posílení postavení:

**Zahraničí: orientace na Francii, Velkou Británii,
1935 smlouva s SSSR**

Doma: výstavba opevnění od r. 1935

Stav výstavby opevnění k 30.9.1938

Obavy z Německa - předseda vlády Jan Syrový – 22. září 1938

Jan Syrový

Jan Bohumír Syrový ([24. ledna 1888 Třebíč^{\[1\]}](#) – [17. října 1970 Praha](#)) byl československý národní hrdina, člen a **velitel Československých legií v Rusku** a předseda československé vlády v období **Mnichovské dohody** od [22. září](#) do [30. listopadu 1938](#)

Podobizna z roku 1938

23.září 1938 – všeobecná mobilizace

1. Zahraničí

Září- požadavek na odstoupení Sudet

.

Mnichovská dohoda:

29. 9. 1938

Předložena naší delegaci:

30.9. 1938 v 1.30 hod.

Mnichovských jednání – zleva: [Neville Chamberlain](#) za Velkou Británii, [Édouard Daladier](#), zástupce Francie, [Adolf Hitler](#) za [nacistické Německo](#) a [Benito Mussolini](#) za fašistickou [Itálii](#)

Text Mnichovské dohody:

Dohoda uzavřená mezi Německem, Spojeným královstvím, Francií a Itálií v Mnichově 29. září 1938

Mnichov 29. září 1938

Německo, Spojené království, Francie a Itálie se dohodly se zřetelem k dohodě, již už bylo ve věci [odstoupení sudetoněmeckého území](#) v zásadě docíleno, na těchto podmínkách a modalitách tohoto odstoupení a na opatřeních z něho vyplývajících a prohlašují, že jsou jednotlivě odpovědné za zajištění kroků nutných k jeho zabezpečení.

1. [Vyklizení začne 1. října.](#)

2. Spojené království, Francie a Itálie ujednávají, že se **vyklizení území provede do 10. října**, a to bez zničení jakýchkoli existujících zařízení, a že je československá vláda odpovědná za to, že se **vyklizení provede bez poškození uvedených zařízení**.

3. Modality vyklizení stanoví v jednotlivostech mezinárodní výbor složený ze zástupců Německa, Spojeného království, Francie, Itálie a Československa.

4. **Etapovité obsazování převážně německého území německými oddíly začne 1. října**. Čtyři části území, označené na přiložené mapě, obsadí německé oddíly v tomto pořadí:

Část území označenou I 1. a 2. října, část území označenou II 2. a 3. října, část území označenou III 3., 4. a 5. října, část území označenou IV 6. a 7. října.

Zbývající území převážně německého charakteru neprodleně určí shora uvedený mezinárodní výbor a německé oddíly je **obsadí do 10. října**.

5. Mezinárodní výbor zmíněný v § 3, určí oblasti, v nichž se má **konat plebiscit**. **Tato území obsadí až do ukončení plebiscitu mezinárodní formace**. Týž výbor stanoví modality, za nichž se plebiscit provede, přičemž

je třeba pokládat modalitu sárského plebiscitu za základ. Výbor určí rovněž den konání plebiscitu; tento den však nesmí být pozdější než konec listopadu.

6. Konečné vytyčení hranic provede mezinárodní výbor. Tento výbor má právo navrhnout čtyřem mocnostem, Německu, Spojenému království, Francii a Itálii, ve výjimečných případech nepatrné odchylky od přísně etnografického určení oblastí, aby se tyto převedly bez plebiscitu.

7. Předpokládá se opční právo pro přesídlení do odstoupených oblastí a pro vysídlení z nich. Opce musí být uskutečněna do šesti měsíců od okamžiku uzavření této dohody. Podrobnosti opce stanoví německo-československý výbor, uváží postup za účelem usnadnění výměny obyvatelstva a vyjasní zásadní otázky, jež z této výměny vyplynou.

8. Československá vláda propustí ve lhůtě čtyř týdnů ode dne uzavření této dohody z vojenských a policejních sborů všechny sudetské Němce, kteří si toto propuštění přejí. V téže lhůtě propustí československá vláda všechny sudetoněmecké vězně odpykávající si trest na svobodě za politické delikty.

Adolf Hitler

Neville Chamberlain

Mussolini

Ed. Daladier

Dodatek k dohodě

Mnichov 29. září 1938

Vláda Jeho Veličenstva Spojeného království a francouzská vláda se připojily k uvedené dohodě na základě toho, že stojí za nabídkou obsaženou v odstavci 6 anglicko-francouzských návrhů z 19. září, týkajících se mezinárodní záruky nových hranic československého státu proti nevyprovokovanému útoku.

Jakmile bude upravena otázka polských a maďarských menšin v Československu, dají Německo a Itálie také záruku Československu.

Adolf Hitler

Neville Chamberlain

Mussolini

Ed. Daladier

Dodatečné prohlášení

Mnichov 29. září 1938

Čtyři přítomní předsedové vlád se shodli na tom, že se výbor předpokládaný v dnešní dohodě bude skládat ze státního tajemníka německého ministerstva zahraničí, velvyslanců Anglie, Francie a Itálie akreditovaných v Berlíně a z jednoho člena, kterého určí československá vláda.

Adolf Hitler

Neville Chamberlain

Mussolini

Ed. Daladier

Dodatečné prohlášení

Mnichov 29. září 1938

Předsedové vlád čtyř mocností prohlašují, že se problém polské a maďarské menšiny v Československu, pokud nebude vyřešen do tří měsíců ujednáním mezi příslušnými vládami, stane předmětem další schůzky zde přítomných šéfů vlád čtyř mocností.

Adolf Hitler

Neville Chamberlain

Mussolini

Ed. Daladier

Dodatečné prohlášení

Mnichov 29. září 1938

Všechny otázky, které se vyskytnou při předávání území, spadají do příslušnosti mezinárodního výboru.

Adolf Hitler

Neville Chamberlain

Mussolini

Ed. Daladier

Německo-anglické prohlášení

30. září 1938

My, německý führer a kancléř a britský ministerský předseda, jsem dnes měli další schůzku a shodli jsme se v poznání, že otázka anglo-německých vztahů má prvořadou důležitost pro obě země a Evropu.

Považujeme dohodu podepsanou včera v noci a anglo-německou dohodu o námořních silách za symboly přání obou našich národů nikdy již nejít do války jeden proti druhému.

Usnesli jsme se, že metoda konzultace bude metodou přijatou u k řešení jakýchkoliv otázek, jež se týkají našich dvou zemí, a jsme odhodláni pokračovat v našem úsilí při odstraňování možných zdrojů různic a tím přispět k zajištění míru v Evropě.

Adolf Hitler

Neville Chamberlain